

A SZERETETTSÖVETSÉG I.

A nemzetközi schönstatti apostoli mozgalom
alapításának története

KÜLDETÉSÜNK TITKAI 2.

A SZERETETSZÖVETSÉG I.

A nemzetközi schönstatti apostoli mozgalom
alapításának története

Családok a Családért Egyesület
Óbudavár, 2001

Második, javított kiadás

Kiadja a Családok a Családért Egyesület
8272 Óbudavár, Fő u. 14. Tel./fax: 87/479-008
schoenst@matavnet.hu
Felelős kiadó: az Egyesület elnöke
Nyomdai előkészítés: Palásthy Imre, Balatonfüzfő
Nyomdai kivitelezés: OOK Press Nyomda, Veszprém
Felelős vezető: Szathmáry Attila

Tartalomjegyzék

Előszó	7
Az alapító	8
A schönstatti eszmék első nyilvános meghirdetése 1912-ben (Fordítás) . . .	11
I. rész	17
II. rész: A schönstatti cél megfogalmazása	21
József atya munkához lát	25
A schönstatti Mária-kegyhely és a szeretetszövetség alapítása.	27
Schönstatt alapítása 1914. október 18. (Fordítás)	28
A szeretetszövetség lényege	32
A különleges schönstatti eszmék	37
A schönstatti apostoli mozgalom kibontakozása	39
A világháború hatása	41
A katolikus apostolátus.	43
Befejezés	44
Epilógus: A magyar schönstatti családmozgalom	45

Előszó

Kisfiam esténként néha odahív az ágyához és kérlel:

- „Mesélj!”
- „Miről meséljek, édesem?” – kérdezem tőle.
- „Arról mesélj, amikor még kicsi voltam!...”

A lélek ösztönös vágya, hogy megismerje létének kezdetét és forrását. A kezdetek azonban általában rejtetten és jelentéktelenül mutatkoznak. Csak a későbbi kifejtett valóság reflexiója látja meg benne egyéni adottságainak, küldetésének első jeleit. Érvényes ez a XX. század egyik legjelentősebb lelki megújulási mozgalmának születésére is.

Schönstatt sajátos küldetése a kor követelményeinek megfelelő, erős, szabad és felelősségteljes embertípus és közösség kialakítására vonatkozik. Ezt a küldetését Máriával, Jézus Krisztus anyjával való szeretetszövetségben valósítja meg. Itt nemcsak arról van szó, hogy a mozgalom eredetét és sikereit természetfeletti erőkre vezeti vissza, hanem egy valódi szövetségként ugyanakkor fel is ajánlja és megvalósítja a lehető legszakszerűbb és legodaadóbb kötelelősségteljesítést is.

Az alapító

Ha a Schönstatt alapítását megelőző időkben visszafelé haladunk és kutatjuk az előfeltételek kialakulását, a nyomok egy kilenc éves fiú, Kantenich József felajánlásához vezetnek. Ez a felajánlás az oberhauseni Szent Vince Intézet házikápolnájában történt 1894. április 12-én. A nehéz helyzetbe jutott édesanya maga hozta el ide gyermekét. Búcsúzás előtt bementek a kápolnába, és megálltak Mária szobra előtt:

„Szűzanyánk! Itthagynom egyetlen fiamat. Te is anya vagy, vedd hát pártfogásodba és gondoskodj róla mint sajátodról!” – Így szólt könnyek között az anya, és hogy súlyt adjon szavainak, hogy bizonyítsa hitét és bizalmát, levette nyakából egyetlen kincsét, az elsőáldozásra kapott arany nyakláncát, és a Mária-szobor nyakába akasztotta. Megható és megindító pillanat! Mindketten érezték, hogy valami történt. Komolyságukkal sikerült rávenni a Szűzanyát kérésük és felajánlásuk elfogadására.

Ettől kezdve a Szűzanya igazi anyaként gondoskodott József neveléséről, lelki fejlődéséről. A fiú pedig anyjának, pártfogójának és példaképének tekintette Máriát.

A fiatal Kantenich József lelki fejlődésében megmutatta a Szűzanya, hogy mire képes, ha igazi odaadásra talál. Az Ő útmutatására jelentkezett a Palottinusok Társaságába.

A jó Isten Mária által egészen sajátos úton vezette a fiatal kispap lelki nevelését. Először is mély lelki átélésben megmutatta neki korlátoltságát, tehetetlenségét és radikális Istenre utaltságát. Oly mélyen átélte ebben az élményben Isten valóságát és működését, hogy ehhez többé még a legcsekélyebb kétely sem férhetett hozzá. Még a noviciátus évében egészen a gyökereig ható, mély lelki válság rázta meg.

Lényegében József már ekkor végigszenvetde a XX. század emberének lelki kínjait, amelyeket a téves filozófiai irányzatok okoztak azzal, hogy fontos összetartozó valóságokat szétválasztottak. Az idealizmus kínjait, mert elválasztotta az eszményt az élettől, az individualizmust, mely elválasztotta az egyént a közösségtől, és a szupernaturalizmust, mely elválasztotta a természetfelettit a természetestől.

Az egyetlen személy, akire József ebben a lelki élet-halál harcban mindvégig rendületlenül támaszkodhatott, a Szűzanya volt. Végül is Mária sze-

mélyében való elmélyülés, és a mellette való egzisztenciális döntés segítette hozzá a válság megoldásához.

A háborgó lelkű fiatalember mindig újra felajánlotta magát a Szűzanyának, készen arra, hogy mindvégig kitartson, „amíg minden lelki ereje lassan el nem vérzik”.

Egyre elmélyülő, teljes odaadással azonosult Mária álláspontjával, és így egy olyan helyre talált, ahonnan a látszólag ellentmondásos valóságok megértéséhez közelebb juthatott.

Később visszatekintve József atya úgy látta, hogy abban az időben Isten és a Szűzanya szinte „féltékenyen” őrizték és óvták a lelkét, nehogy valaki vagy valami is hatással legyen rá, és így veszélyeztesse a küldetését. Az ezüstmiséjén visszaemlékezve erre az időre, így beszélt: *„Milliók tönkrementek volna abban a magányban, amelyben akkor én voltam. Bensőleg teljesen egyedül kellett felnőnem, mert a bennem megszületendő új világnak nem volt szabad semmiféle más emberi tényezőhöz sem kötődni. De azt is elmondhatom viszont, hogy a Szűzanya is a közbenjáró segítségét és anyai szívét egészen egyedülálló módon a rendelkezésemre bocsátotta. A nevelésem egyedül a Szűzanya műve volt.”*

A lelki krízisből kibontakozva József személyes kapcsolata Krisztus anyjához tovább mélyült és eredetien kiteljesedett. Erről tanúskodik egy ránk maradt beszéde is, melyet pappá szentelése előtt két hónappal mondott. Ebben történelmi példákból kiindulva kifejtette, hogy Mária a jelen és a jövő egyházának nagy és alkotó személyisége, az egyház reformátora. Világosan rámutatott arra, amit a II. Vatikáni Zsinat fél évszázaddal később így fogalmazott: „Mária az egyház aktuális megújulásának felelős és hozzáértő személyisége. Ebben a tekintetben az ő anyai-pedagógiai karizmája pótolhatatlan.”

Kentenich Józsefben mint prototípusban olyan személyiséget hozott létre a Szűzanya, aki kiutat mutat a XX. század emberének legfőbb bajaiból. Bizonyosságot tett továbbá hathatós anyai nevelő hatalmáról, hogy mindaz, aki komoly elhatározással fordul hozzá, annak a lelkében is végbevigye az „új ember” lelki kiformálásának „csodáját”.

Melyek azok a karizmatikus jellegű adottságok és tulajdonságok, amelyek Kantenich Józsefet jellemzik?

– A Szentlélek ihletése alapján a modern ember lelki megújulására az aktuális közösségek egész sorát alapította.

– A gyakorlati gondviselésbe vetett hit alapján az idők jeleit szakavatott módon értelmezte.

– A katolikus egyház hűséges fiaként és papjaként egész életét és alapítását az egyház aktuális problémáinak megoldására szentelte.

– Mint gondoskodó atya és bölcs nevelő, a feladatának tekintette, hogy az alapításában egy hiteles, családi közösséget, „egyházmodellt” alakítson ki.

– Mint a Szűzanya választott prófétája és eszköze, a sokak által méltatlanul mellőzött és megbántott „Csodálatos Anya” dicsőségét hirdeti a mai embernek.

Kantenich József atyának a küldetéséhez tartozott, hogy nemcsak példaképként, hanem nevelőként is az „új ember és közösség” eszményét eredményesen megvalósítsa és megsokszorozza.

1910-ben kezdte pályafutását mint latin-német tanár a palottinus rend védő és támogató szárnyai alatt. A rend vezetősége hamarosan felfigyelt tehetségére, és 1912-ben mint az új schönstatti diákonthon függetlenített spirituális, felhatalmazást és megbízatást kapott arra, hogy pedagógiai terveit valóra váltsa.

Bemutatkozó, első beszédében azonnal a tárgyra tért, és meghirdette fiai előtt az eszmény és szabadság pedagógiájának alaptételét, az új ember és az új közösség eszményét.

József atya szeme előtt már ekkor nemcsak a jobb utánpótlás nevelése és a diákonthon belső problémáinak megoldása állt. Az 1912. október 27-i első előadás egy alapkötetétel is volt, amelyre aztán az egész schönstatti mű ráépült. József atya szeme előtt már ekkor a tömegtársadalom és a modern kollektizmus fenyegető kísértete állt. Ezért sürgette azonnal a szilárd, szabad keresztény személyiség kiművelését. Ilyen egyéniségek felelősségteljes közösségével kívánt segítséget nyújtani az egyháznak.

Az utókor hívő visszaemlékezése József atyának ezt az első beszédét a schönstatti eszmék első nyilvános meghirdetéseként értékeli, és Schönstatt alapítását előkészítő alapvető dokumentumként tekinti.

A schönstatti eszmék első nyilvános meghirdetése: 1912. október 27.

Program

(Fordítás)

„Ma csak be akarok mutatkozni nektek.” – A jelölt e választát általános fejcsóválás fogadta. – E közismert mély értelmű és költői versrészletet parodizálva átfogalmazhatjuk, és a paródia természetéhez megfelelően még szellemesebbé alakíthatjuk a következőképpen: Az új spirituális hírére egy általános nyaknyújtogató kezdődött. Ebben a mondatban „az új spirituális” kifejezés genitivus objectivus esetben áll, vagyis azt akarja jelenteni, hogy az új spirituális választásának a hírére. Mellesleg ezzel Thiele kívánságának tettem eleget, ugyanis ő kérte, hogy mondjak ma valamit a genitivusról. Nos Thiele, meg vagy elégedve? Akarsz még erről többet is hallani?

De félre a tréfával! Jól tudom, hogy ez a paródia találóan visszaadja a kinevezésemmel kapcsolatos érzéseiteket. Csodálkoztok és csalódottak vagytok. Ezért van az „általános nyaknyújtogató”. Nos azonban veszélyes lehet, ha az ember a nyakát túl hosszúúra nyújtja és kifeszítve tartja. A végén még meg is merevedhet a nyaka. Ezért én inkább a saját fejemet és nyakamat ismét a normális helyzetébe hoztam és beletörődtem az elkerülhetetlenbe. Ebből kiindulva szeretném most veletek áttekinteni

- 1.) az eddigi és
- 2.) a jövőendő kapcsolatunkat.

1.) Milyen kapcsolatban álltunk mi eddig egymással? Ezzel hamar fogunk végezni. Semmi dolgunk sem volt egymással. Úgy mentünk el egymás mellett, hogy közben nem ütköztünk össze, és nem bombáztuk egymást bösz pillantásokkal. Eddig még ártatlanok voltunk egymás előtt. Nem ennyire kellemesen és közömbösen cseng, ha elárulom, hogy elvből kerültem a veletek való közelebbi kapcsolatot.

Amikor a múlt évben Ehrenbreitsteinbe jöttem, arra kért a főtisztelendő rektor atya, hogy igény szerint hallgassam meg a gyónásaitokat. Ez ellen kézzel-lábbal tiltakoztam, és végül is elértem, hogy nyugton hagytak. Milyen okból? Azt akartam, hogy semmi közöm se legyen hozzátok, hogy a szabad időmet és erőmet teljesen a világiaknak szentelhessem, különösen is az öreg, megrögzött bűnösöknek. Az úgynevezett „húsvéti bárányokra” akartam vadászni. A legnagyobb papi örömöm az volt, ha közülük egy végre eljött gyónni, nehezen cipelve az éveken át gyűjtögetett régi-régi kacatját, melytől csak úgy recsegett a gyóntatószék. Talán így megértitek némileg a viselkedésemet. Nem azért húzódtam vissza, mert valakit is lenéztem volna. Nem azért, mintha az ifjúi lélek finom rezdülései és igényei ismeretlenek lettek volna előttem. Nem is azért, mintha az lett volna a véleményem, hogy a tanulók között nem fordulhat elő igazán mély lelki megrendülés. Ha valaki hozzám jött volna, hogy: „Ez vagy az most éppen bensőleg segítségre szorul”, azzal szívesen törődtem volna. De senki sem jött. Ezért egyszerűen nem foglalkoztam veletek, és abszolút nem izgattam magamat.

Nos, most egyszer csak kineveztek spirituálissá, teljesen az én közreműködésem nélkül. Minden bizonnyal tehát ez az Isten akarata. Ezért az a szilárdan elhatározott szándékom, hogy a lehető legtökéletesebben teljesítsem a kötelességemet mindnyájatokkal és mindegyiketekkel szemben, külön-külön is. Ezennel állandó rendelkezésekre bocsátom magam mindazzal együtt, ami vagyok és amim csak van: tudásomat és tudatlanságomat, tehetőségemet és tehetetlenségemet, de mindenekelőtt is a szívemet.

Ezután már csak a maradék időkből foglalkozhatom kedvenc ügyemmel. Remélhetően jól megleszünk egymással. Remélhetőleg megteszünk mindent, hogy lehetőleg tökéletesen elérjük a közös célunkat.

2.) Mi tehát a célunk? Ez egy fontos kérdés, mert ettől függ a jövőbeni kölcsönös viszonyunk. Röviden és tömören így lehet összefoglalni:

Meg akarjuk tanulni magunkat Mária oltalma alatt szilárd, szabad, papi jellemmé nevelni.

Egész évben azzal fogunk foglalkozni, hogy kifejtsük és gyakoroljuk ezt az alaptörvényt. Ma csak néhány magyarázatot fűzök hozzá.

„Meg akarjuk tanulni...” nemcsak ti, hanem én is. Tanulni akarunk egymástól. Mert sohasem lehet ezt befejezni, főleg nem az önnevelés művészetét, ahol az egész életünk műve a tét.

Nemcsak elméletileg akarjuk megtanulni, hogy így és így kellene ezt csinálni, így helyes, így szép, sőt azt is elismerem, hogy ez szükséges is. Ez igazán keveset segítene rajtunk. Nem így! Gyakorlatilag is meg kell tanulnunk! Minden nap, minden órában meg kell fogunk a munkát! Hogyan tanultunk meg járni? Vissza tudtok még rá emlékezni, hogy hogyan tanultatok járni? Vagy legalább arra gondolatok, ahogyan a kistestvéretek járni tanult. Talán anya nagy beszédeket tartott, hogy ide figyelj Tóni vagy Máriácska, így és így kell ezt csinálnod? Így egyikünk sem tanult volna meg járni. Nem, hanem kézen fogott bennünket, és aztán gyerünk! Járni csak úgy tanul meg az ember, ha jár. Szeretni is csak a szeretet gyakorlása közben. Ugyan-így az önnevelést is csak az állandó gyakorlás által tanulhatjuk meg. Az ehhez való alkalom egészen biztosan nem fog hiányozni.

Meg akarjuk tanulni önmagunk nevelését. Ez egy nemes, királyi tevékenység. Az önnevelést ott találjuk minden valamirevaló társaság érdeklődésének az előterében. Az önnevelést sürgeti a vallás, az ifjúság igénye, a kor követelése. Most csak ezt az utolsó gondolatot akarom némileg vázolni.

Az önnevelés korunk parancsa

Nincs szükségünk nagy világ- és emberismeretre annak felismeréséhez, hogy korunk az összes haladásával és felfedezésével együtt sem képes be-tölteni az emberek belső ürességét.

Ma ugyanis minden figyelem és minden tevékenység kizárólag a makrokozmoszra, a külső világra irányul. És valóban nem késlekedhetünk csodálatunkkal adózni az emberi géniusznak. Legyűrte a természet hatalmas erőit és a szolgálatába állította. Legyőzi a távolságokat, átkutatja a tengerek mélységeit, átfúrja a hegyeket és átrepüli a világűrreszeket. A kutató ösztön egyre tovább nyomul. Felfedezik az Északi-sarkot és feltárják a földrészek fehér foltjait.

Átvilágítják az emberi testet. A távcső és a mikroszkóp naponta új világokat leplez le.

De egy világ, mely örökké régi és örökké új, a mi saját belső világunk ismeretlen és kutatlan marad. Az emberi lélek átvilágítására nem találtak fel semmiféle új módszert.

„A szellem minden területét kiművelik, az összes képességeket kibontakoztatják, de gyakran épp a hallhatatlan lélek legmélyebb, legbensőbb és legfontosabb területe sivár pusztaság marad...” – így panaszkodnak éppen

most az újságok is. Korunk bensőleg ezért olyan borzasztóan szegény és üres. Menjünk még tovább!

Egy olasz államférfi nemrég abban látta a haladás legnagyobb veszélyét, hogy az elmaradt, félig civilizált népek megszerzik a modern technika eszközeit anélkül, hogy közvetítenék nekik azt a szellemi és erkölcsi kultúrát is, amely biztosítaná ezen eszközök helyes felhasználását. Szeretném itt visszafordítani a lándzsát és megkérdezni: Elégé érettek és képesek-e a fejlettebb népek arra, hogy helyesen használják fel korunk új vívmányait? Nemde sokkal inkább korunk a rabszolgájává lett saját felfedezéseinek? Igen, így van!

A külső természet feletti uralom messze megelőzte az emberi természet belső meghódítását. Ez a hatalmas hasadék, ez a felmérhetetlen szakadás egyre nagyobb és tátongóbb lesz. Előttünk áll a társadalom szociális nyomorának a kísértete, a társadalom csődje. Ezen a téren minden erővel egy nagyon gyors változást kell elérni! Ahelyett, hogy az új feltalálásokon uralkodnánk, ők uralkodnak rajtunk. Továbbá rabjai leszünk a saját szenvedélyeinknek is. Nincs más választás: vagy-vagy. Vagy előre, vagy hátra!

Rajta hát, menjünk visszafelé!

Térjünk tehát vissza ismét a középkorba! Szedjük fel a síneket és vágjuk le a villanydrótokat! Nem kell a villany, a szénét hordjuk vissza a bányákba és zárjuk be az egyetemeket! Nem! Soha! Ezt nem akarjuk, ezt nem szabad és nem is tudnánk megtenni!

Akkor hát előre! Igen, előre a belső világunk felderítésére és meghódítására a céltudatos önnevelés útján! Minél nagyobb a külső haladás, annál jobban mélyüljünk el bensőleg! Ez az a kiáltás és jelszó, amelyet mindenféle továbbadnak nemcsak a katolikus, hanem az ellenséges táborban is.

Mi is csatlakozni akarunk ehhez a modern törekvéshez a képzettségünk mértékének megfelelően. A jövőben nem engedhetjük meg, hogy a tudás uralkodjon rajtunk, hanem nekünk kell uralkodnunk a tudás felett. Tarthatatlan állapot, hogy amíg különböző idegen nyelveken már tudunk beszélni, addig a szívünk nyelvének az ismeretében és megértésében utolsó kontárok vagyunk. Minél mélyebben bepillantunk a természet működésébe és felépítésébe, annál hozzáértőbben kell szembeszállnunk bensőnkben az elemi és démoni hatalmakkal!

A tudományokban való előrehaladásunk foka legyen egyúttal a belső elmélyülésünk és lelki növekedésünk mértéke is. Különben a bensőnkben

üresség és hatalmas szakadék keletkezik, mely mély boldogtalanságot eredményez. Tehát fel az önnevelésre! Ezt kívánja gondolkodásunk idealizmusa és a szívünk vágya, ezt kívánja a társadalom és azok az emberek, akikkel majd a későbbiekben kapcsolatba fogunk kerülni. Mint papoknak, egyszer majd mély és tartós hatást kell gyakorolnunk a környezetünkre. Ezt végső soron nem a tudásunk csillogásával fogjuk elérni, hanem a személyiségünk belső gazdagsága által.

El kell tehát sajátítanunk az önnevelés tudományát! Minden adottságunkat és tulajdonságunkat be kell vonni az önnevelés folyamatába!

Majd később felismerjük, hogy melyek ezek az adottságok. Ezek alkotják az önnevelésünk „objectum materialéját”.

Szilárd jelleművé kell nevelni magunkat!

A gyerekcipőkből már régen kinőttünk. Akkoriban még engedték, hogy a cselekedeteinket a hangulatok vezessék. Most azonban meg kell tanulni szilárd, világosan felismert alapelvek szerint cselekedni. A bensőnk hajlamos a tévelygésre. Biztosan jönnek majd idők, amikor minden meginog bennünk. Ilyenkor már nem segítenek a vallásgyakorlatok. Ilyenkor csak egy segíthet: kitartás az alapelvek mellett. De ehhez szilárd jellemre van szükség.

A jellemünknek szabadnak is kell lennie!

Istennek nem gályarabokra, hanem szabad evezősökre van szüksége! Vannak, akik hason csúsznak a főnökeik előtt, a talpát nyalják és hálálkodnak, ha rájuk taposna, mi azonban tudatában vagyunk a méltóságunknak és a jogainknak. Nem félelemből vagy kényszerből hajlunk meg a feletteseink akarata előtt, hanem szabad akaratból. Az értelmes engedelmisség minden cselekedete ugyanis bensőleg szabaddá és önállóvá tesz.

Az önnevelésünket Mária védnöksége alá akarjuk helyezni. Erről énekelünk a „Mater puritatis” ünnepén is. Tehát akkor lássunk is munkához! Ebben a vonatkozásban egy nagy feladat vár ránk. A közös Mária-tisztelet ugyan előírják a házszabályok, a külsőség tehát mint egy pompás zászló és medália adva van, de a lényeg még hiányzik. Szükség van egy, a viszonyainknak megfelelő belső szervezetre, például egy Mária-kongregációra. Bizo-

nyára hallottatok már róla, hogy más gimnáziumokban és egyetemeken működnek ilyenek.

Szeretnénk mi is létrehozni egy ilyen szervezetet. Mi, és nem én. Mert ebben az összefüggésben nem fogok semmit sem tenni a ti teljes egyetértésetek nélkül. Ugyanis itt nemcsak egy rövidtávú, egyszeri munkáról van szó, hanem egy olyan alapmagatartás és szervezet kialakításáról, amelyet majd a későbbi generációk is át tudnak venni tőlünk és tovább lehet fejleszteni, alkalmazni. Az utódaitok tehát a ti buzgóságotokból, lelkiismeretességeitekől és okosságotokból fognak élni. Meg vagyok győződve arról, hogy ha mindannyian összefogunk, akkor valami igazán használhatót fogunk létrehozni.

De még nem tartunk itt. Mindenekelőtt meg kell ismernünk egymást, és ki kell alakítanunk egy szabad, a képzettségnek megfelelő párbeszédet.

Ezzel szeretném zárni a számadást. Bizonyára megértettetek!

Most már tudjátok, hogy eddig miért viselkedtem veletek olyan tartózkodóan, és ismeritek a terveimet is. Együtt akarjuk elkezdni a nagy művünket és együtt is befejezni. Meg akarjuk tanulni Mária védnöksége alatt magunkat szilárd, szabad, papi jellemekké nevelni!

Ehhez szeretnénk most a jó Isten áldását kérni! Amen.

I. rész

Már ebben az előadásban is megfigyelhetjük József atya sajátos előadói stílusát. Nem egy betanult szöveget mond. Most is, mint mindig, jegyzetek nélkül, szabadon beszél. Először rátekint hallgatóságára, érzékeli, hogy mi van bennük, és erről kezd beszélni. Megfogalmazza és kimondja gondolataikat.

– Ez volt nekünk is az egyik első élményünk Schönstatt-tal kapcsolatban, amikor Tilmann atyát, József atya tanítványát hallgattuk. Az volt az érzésünk, hogy belénk lát, amikor kimondta és válaszolt a bennünk még félig öntudatlanul lappangó kérdéseinkre.

Kentenich József atya azon az ünnepélyes, bemutatkozó gyűlésen jókedvűen érzékeli leendő fiainak csodálkozó nyaknyújtogatását. Kimondja, és meg is magyarázza ennek okait.

Humorral egy kis nyelvtani kitérőt is tesz. Ezzel a fordulattal mintegy utal arra a bizalmas és megbecsült kapcsolatra, mely eddig közte és diákjai között fennállt. Fiatal tanár létére általánosan elismert és népszerű pedagógus volt. Más tanárok – az akkori tanítási módszernek megfelelően – kérdez-felel alapon memoriterek és nyelvtani szabályok betanításán fáradoztak. József atya azonban a szabadság- és a bizalom-pedagógia úttörőjeként aktivizálta és belevonta tanulóit a nyelv titkainak öntevékeny felfedezésébe. Ismerjük naplójegyzeteiből világosan megfogalmazott tanári célkitűzéseit is. Ezek között szerepel, hogy az igazságosság és a pártatlanság érdekében nem akart egy diákjával sem közelebbi lelki kapcsolatot. Ez is oka volt, hogy elzárkózott a gyóntatás és lelkiatyaság elől. Ez is ott van tehát beszédének hátterében: „Semmi dolgunk sem volt eddig egymással.”

Másrészről pedig József atya szeretetének és hitének erejét és hatékonyságát jelzi az a körülmény, hogy szívesen és eredményesen is „vadászott” a megrögzött bűnösökre.

Időzzünk el még egy kicsit ennél a diákok iránti, látszólagos „közömösségnél”! Miért hangsúlyozza ki ezt József atya ennyire? Talán csak egy pszichológiai csel volt ez, hogy feloldja a diákokban a felülről kinevezett lelkivezető iránti idegenkedést? Hiszen lehetetlen, hogy József atya ne érezte volna lelkében a hivatás sürgetését. Valószínűleg tele volt égő vágygal, hogy végre azt tehesse, amire pártatlan tehetsége volt, amire a Szűzanya ne-

velte és kiválasztotta. De erős akarattal túrtőztette magát és várt. Kivárta, amíg szólítják, amíg eljön az ő órája. Csak a nyelvtanítás és az osztályfőnökség szűk területein nyilvánult meg itt-ott valami. Diákjai ösztönzésére háromhavonta beiktatott egy-egy óra előadást, amelyen az élet fontos kérdéseiről beszélt nekik.

„Felejtethetetlenek voltak ezek az előadások, és egyik-másikunknak egész életére döntő hatással voltak. Átfogóan mobilizálták minden szellemi és erkölcsi erőnket” – emlékeztek később vissza diákjai. Mégsem tett semmit a spirituálissá való kinevezés érdekében. Fontosnak tartotta, hogy ezt kijelentse. Miért? Talán őt is váratlanul érte? Talán sajnálta abbahagyni a nyelvtanítást, amiben már elismerést szerzett? Talán félt olyasmibe kezdeni, amihez nem ért?

Egyáltalán nem! Hiszen erre várt, erre készült. Már kispap korában részletes tanulmányt írt a lelki nevelés új és hatékonyabb útjairól. Azért nem tett semmit, mert számára döntően fontos volt, hogy ne a saját vágyát és elképzeléseit kövesse, hanem Isten küldetésében kötelességszerűen járjon el. Feleltetesei döntésében – amelyet nem befolyásolt – Isten akaratának megnyilvánulását látta.

Érdemes ezen egy kicsit elgondolkoznia a mai embernek, aki mindent maga akar elrendezni! Mekkora lelki biztonságot és nyugalmat jelent a nehézségek idején, hogy tudom: Isten küldetésében járok, és Ő gondoskodik a körülmények elrendezéséről.

Ne gondoljunk itt most különleges dolgokra, csak a párválasztásra, a házasságra. Mennyivel több az esélye a boldog életre, a problémák megoldására annak a párnak, aki azzal a meggyőződéssel köt házasságot, hogy Isten választotta ki őket egymásnak, sőt egyenesen egymás számára teremtette őket.

Végre tehát József atyát odahelyezte a Gondviselés arra a helyre, ahonnan elindíthatta életfeladatának megvalósítását.

Hogyan fogadta ezt? Mi volt az első reakciója?

„Ezennel állandó rendelkezésre bocsátom magam mindazzal együtt, ami vagyok és amim csak van: tudásomat és tudatlanságomat, tehetségemet és tehetetlenségemet, de mindenekelőtt a szívemet!”

Önkéntelenül is eszünkbe jut egy analógia: „Íme az Úr alázatos szolgálója, legyen nekem a Te igéd szerint!”

Annál is inkább találó ez az összehasonlítás, mert már évek óta József atyának mindenben Mária volt a példaképe.

A fiúk felé, a vezetők felé, az égiek felé tett odaadó nyilatkozatában az alázat hangja szól. Elfogadja a kiválasztást, de nem úgy, mint a várva várt örökséget, hanem alázatosan, a tudatlanság és tehetetlenség kiemelésével, mintegy Isten akaratába és kegyelmi vezetésébe kapaszkodva.

Csak egy dologban biztos: a szívében. Régtől fogva tele van már ez a szív atyai odaadó érzésekkel. Most végre az övéinek adhatja magát teljesen. Ezek az atyai érzések azonban nem valamiféle patriarkális szemléletből fakadnak. Ez a következő mondatokból azonnal világossá is válik, amikor a közös célról és a kölcsönös jó viszony kialakításáról beszél. Nyíltan elismeri, hogy nemcsak a diákoknak, hanem öneki, magának is igyekeznie kell a kapcsolatuk és a közös feladatuk érdekében.

Mit tart József atya fontosnak, mit kínál fel a maga részéről Schönstatt első meghirdetésekor? A tudást, a tehetséget és mindenekelőtt a szívet!

Mit jelent Schönstattban a tudás? Céltudatot, az evangélium fényében a mai kor (válság-) jeleinek értelmezését, a megfelelő és szükséges lépések és jó megoldások felismerését, továbbá egy, a mai embernek megfelelő pszichológiai és pedagógiai megalapozottságú nevelő-önnevelő módszer kidolgozását és alkalmazását.

A tehetség kibontakoztatásának József atya egész működésében mindig megkülönböztetett figyelmet szentelt. „Nem rabszolgákra és gályarabokra, hanem önálló, eredeti személyiségekre van a mai korban szüksége Istennek az egyháza számára!” – szokta mondani. Ezt a célt szolgálja az az eszmény-pedagógia is, amelyet majd alkalmazni fog. Arra kéri és ösztönzi tanítványait, hogy a természetük adottságaiból, szívük és lelkük vágyaiból ismerjék fel személyiségük eredeti vonásait és ebből rajzolják meg eszményképüket. Természetesen nem könnyű dolog tehetséges emberekkel foglalkozni, ilyeneket nevelni. A tanítványoknak fáradtságos és hosszadalmas úton, belső erőfeszítésekkel maguknak kell önmagukat alakítani, eredeti tehetségüket kibontakoztatni. A nevelő csak akkor tud bizonyos segítséget nyújtani, ha maga is ezen az úton halad, ha a saját erőfeszítések és tapasztalatok talajáról beszél.

A szíven van azonban mégis a legnagyobb hangsúly. Mit jelent az, hogy a szívemet az állandó rendelkezésedre bocsátom? Azt jelenti, hogy bármikor, bármilyen ügyeddel hozzám fordulhatsz, és biztos lehetsz afelől, hogy szívesen fogadlak, törődöm veled, együtt örülök az örömmel, a szívemre

veszem a gondodat és így keresek megoldást. Mégpedig ezt nemcsak elhatározom és erős akaratral így fogadom, hanem azt is megígérem, hogy a szívemmel, vagyis a tudatalatti érzelmi világgal is, a személyiségem legbensőbb központjából is feléd fordulok és a gondodat viselem.

A szív kezdettől fogva a mai napig ott van Schönstatt középpontjában. Tilmann atya – József atya után – így magyarázta nekünk a szív fontosságát az apostolkodásban:

„Ne tartsunk előadásokat egymásnak, hanem vegyük a szívünkre a másik gondjait. Legyen nekünk is fontos az, ami neki fontos! Így közel kerülünk egymáshoz, és akkor majd az egyik szív tanul a másiktól, mert a szívben hat a Szűzanya.

Ha azt szeretném a gyermekemtől, hogy megértse és elsajátítsa azt, amit az én szívem fontosnak tart, akkor azt csak ilyen úton lehet egymásnak átadni!”

József atya nem elégszik meg annak kifejezésével, hogy remélhetőleg mindkét oldalról igyekeznek majd ebbe az irányba, hanem a cél lehetséges legtökéletesebb megvalósítását tűzi ki rögtön célul. Mi értelme van a mércét azonnal ilyen magasra helyezni? József atya is nyilván látta az eszmény és a valóság közt tátongó szakadékot, de ezt nem tartotta oknak, hogy eleve lejjebb engedje a mércét. Isten irgalmas szeretetébe vetett szilárd hite és erős reménye vezette. A szakadékot Isten irgalmas szeretete fogja áthidalni!

„Ha csak egy vakondtúrást akarunk megmászni, akkor csak annyi erőt fogunk kapni, amennyi ahhoz kell” – mondta Kis Szent Teréz.

Nem kell félnünk a nagy céloktól, a kudarcoktól, a gyengeség átélésétől. Ez mind a segítségünkre lesz abban, hogy a bizalmunkat Isten irgalmas szeretetébe vessük. Bátran, gyermeki hittel és bizalommal kérjük Tőle, sokat merjünk kérni! „Vágyaink mértéke egyúttal majd az örök boldogságunk mértéke is lesz” – tanította József atya.

II. rész

A schönstatti cél megfogalmazása

Az itt következő lelki célkitűzés nemcsak az akkori viszonyok között, egy kollégiumi fiúcsapat számára érvényes, hanem itt találkozunk először az új emberre vonatkozó schönstatti eszme első meghirdetésével. Lényegében azóta is ugyanez Schönstatt célkitűzése, csak ma még árnyaltabban és részletesebben kidolgozva áll előttünk.

Az önnevelés célkitűzéséhez fűzött magyarázatok elevenek és aktuálisak ma is. „Hogyan tanultunk meg járni?... Anya kézen fogott minket, és aztán elindultunk... Ugyanígy az önnevelést is csak az állandó gyakorlás által tanulhatjuk meg.”

Intő felszólítás ez a mai pedagógusoknak és szülőknek is, hogy hogyan tanítsák a gyerekeiket „járni”. Nekik maguknak is fel kell tehát kerekedniük, hogy a gyerekekkel együtt ők is munkához lássanak, és kézen fogva együtt járják a nevelés-önnevelés útját. A pedagógus önnevelő munkáját ráadásul még alapvetően a rábízottak lelki szükséglete is meghatározza. És itt gyakran előfordul, hogy a gyerekek jobbak és tisztábbak nevelőiknél. József atya is tudja ezt, ezért mondja: „Tanulni akarunk egymástól. Nemcsak ti, hanem én is.”

– „*Korunk rabszolgájává lett a felfedezéseinek*”

Prófétai szó volt ez 1912-ben. Ma nem találunk benne semmi különöset. Minden különösebb magyarázat nélkül érthető, hogy miről is van itt szó. Rabszolgái lettünk az autónak, a tv-nek, a különféle vélt és valódi társadalmi elvárásnak, ami az életünk technikai és divatszínvonalát illeti. A gyerekeink is rabjai lettek a különféle technikai játékoknak: a távirányítós autónak, a számítógépes játékoknak, a reklámnak stb. Azt jelenti, hogy „tömegemberre” váltunk, akik nemcsak a saját szenvedélyeik rabságában vergődnek, hanem ráadásul mindezt kívülről irányítják a piac kínálat és kereslet törvényei. Az a legelkeserítőbb ebben, hogy a modern ember boldognak érzi magát, ha embertelen erőfeszítések árán végre meg tud felelni a beleszugerált elvárásoknak. Semmiféle eretnokség vagy diktatúra sem tudott az emberi lélekben akkora károkat okozni, mint ez az alattomosan, belülről támadó kór. Méltán

hasonlíthatjuk a rákhoz, amely ellen a szervezet védekezése nem lép fel. És ráadásul mindez a liberalizmus, a szabadság köntösében jelenik meg. Igen, talán ez a legsátánibb a modern fogyasztói tömegtársadalomban, hogy itt az ember önként és „szabadon” hajtja rabszolgaságra a fejét.

– *Mi az igazi szabadság?*

Ez a modern kor egyik legnagyobb kérdése. A mai ember itt a fizetett szabadságra, vagy a minél több anyagi eszköz és fogyasztás szabadságára gondol.

Van azonban egy másféle szabadság is. Az ember belső méltóságának a szabadsága, a lelki erő, a belső öröm, a szeretet szabadsága, amelyben az ember úgy teljesíti ki az életét, hogy közben föláldozza egy nemes célért.

„*Rajta hát, menjünk visszafelé!*”

József atya meglehetősen és abszurd válasznak karikírozza ezt a magatartást, pedig ma ez egy erős menekülési tendencia. Természetesen azért nem úgy, hogy szedjük fel a síneket és vágjuk el a kábeleket. De a tradicionális politikai pártokat – különösen is itt, Kelet-Európában – valamiféle múltba nézés és restaurációs politika jellemzi.

Ehhez hasonlóan a helyi egyházak is sokkal inkább a múlt átmentésén, semmint a jövő meghódításán fáradoznak. A művelt értelmiség is csak egyéni kikapcsolódást és ellensúlyozást keres életének stresszes túlterheltségéből.

Így hát József atya józan érvelése és felszólítása nekünk is szól: „Akkor hát előre!”

Soha nem volt aktuálisabb és égetőbb ez a felszólítás, mint ma, amikor már sokan azt sem tudják, hogy merre van előre.

Kezdetől fogva – láthatjuk – jellemzi Schönstattot a jövő optimizmusa. „Ez abból a mélyen átélt hitből fakad, hogy Istenünk az élet Istene. Ahol pedig enged valamit elpusztulni és összeomolni, azt azért teszi, mert ott valami újat akar alkotni. A régi világ, a keresztény Európa már a múlté. Egy új világ jött létre körülöttünk, amely azonban nem gonosz, nem Isten-ellenes, csak egyszerűen még pogány, és gyermekbetegségekkel küszködik. A tudomány és a technika segítségével egy egészen új világ jött létre körülöttünk, amely még nincs megkeresztelve. A kereszténységnek kb. 500 évre volt

szüksége, hogy áthassa a földművelésen és állattenyésztésen alapuló régi kultúrát. Ma egy hasonló feladat előtt áll. A régi vallási módszerek és szokások azonban nem alkalmazhatók minden további nélkül ebben az új világban” – magyarázta nekünk József atya után Tilmann atya. Ahhoz, hogy a modern pogány világ meghódításához foghassunk, először is ki kell szabadulnunk az igézetéből és rabságából, önálló, szilárd jellemmé kell Kovácsolódunk. Ehhez akarja elvezetni József atya a fiait a céltudatos önnevelés útján.

– *Hogyan érhető el a jellem szilárdsága és szabadsága?*

Itt csak egy-két utalást mond erre vonatkozóan. A szilárdsághoz az vezet el, ha begyakoroljuk, hogy az életünket világosan felismert és megfogalmazott alapelvek határozzák meg.

A szabadság pedig az értékek belső átéléséből és elsajátításából fakad. Végső soron abból, hogy az Isten az Atyánk. Vagyis a szabadság lényege az Istenatyánk iránti értelmes engedelmesség.

– Egyszerű és világos beszéd ez. Átsugároz rajta a kiváló pedagógus, a fiait kézen fogó atya szeretete.

Akaratlanul is a fiaimra gondolok. Hogyan neveljek belőlük szilárd és szabad jellemű fiatalembereket, amikor én is bizonytalan és tévelygő vagyok? József atya is látja ezt a problémát. A saját tapasztalatából tudja, hogy milyen kevés az ember igyekezete, hogy itt olyan dolgokról van szó, amelyek felülmúlják teljesítőképességünket. Ezért így folytatja: „Hívd segítségül Máriát!” Szinte látom erre némely ember arcának fintorát. „Hát mi vagyok én? Litániázó vénasszony, hogy gyertyát gyűjtsak Máriának? – önérzeteskodik benne a „modernség”. Ezt nem! Hiszen mindenki kinevetne érte. Eszembe jutnak itt Jézus szavai a „botlás kövéről”, amelyet az építők elvetettek, de mégis szegletkövé lett. (Zsolt 118,22; Mt 21,42; Mk 12,10; Lk 20,17; 1Pt 2,7) A modern korban ilyen botlás köve és vízvázasztó lett Mária. A mai ember is eljut oda, hogy segítség kellene. Istenhez is fohászkodik talán, és szívesen hallgatja a nagy tudósokat, de Mária...! Mit tanulhatnánk ettől a régi, vidéki nőtől? Benne van ebben a nők leértékelése, a modern nők lelki válsága, benne van az idealizmus hiúsága, mely csak Istennel hajlandó közvetlenül tárgyalni.

Nem József atya ötlete volt, hogy a mai embernek a Szűzanyát ajánlja. Ő mélyen megtapasztalta a segítségét, amikor a fiatalkori, nagy egzisztenci-

ális válságából Mária kimentette. Úgy tekintette magát, mint Mária prófétáját és eszközét. Itt is, amikor először beszél fiainak, bensőleg egészen Máriára hagyatkozik. Nem a saját bölcsességét hirdeti. A Szűzanya az, aki őt erre a helyre állította, és Ő akar itt vele valamit elkezdni. Mi már tudjuk, hogy itt kezdődött egy Máriás világapostoli mozgalom a modern ember lelki megújulására.

Vajon tudták-e, sejtették-e ott akkor ezt? József atya sejtethetett valamit, mert már beszél az utódokról, a későbbi generációkról, akik számára valami igazán használható dolgot kell készíteniük. A konkrét megvalósulás vonatkozásában azonban nem bocsátkozott elképzelésekbe és tervezgetésekbe. József atya a gyakorlati gondviselés aktuális vezetésére hagyatkozott. Így aztán Schönstatt csak lassan, évtizedek alatt bontakozott ki és öltött határozott alakot.

– József atya a célkitűzés felvázolása után, az előttünk álló első, konkrét feladatra is rámutat: Meg kell ismernünk egymást! Ki kell alakítani egy szabad, megfelelő párbeszédet!

Nem beszél erről sokat, szinte természetesnek veszi, hogy ez menni fog. Pedig ha belegondolunk, ez már önmagában is egy nagy dolog. Feltárni a szíveket, önmagunkat háttérbe szorítva odafigyelni a másakra és megérteni. Teljes önzetlenséget, nagy figyelmet és türelmet kíván ez elsősorban József atyától. De ezen ő már túl van, hiszen azzal kezdte. A tieitek vagyok. Másrészről azért sem beszél erről sokat, mert mint tanár, már kivívta a diákok elismerését és bizalmát.

Ha mi is követni akarjuk József atyát és meg akarjuk ismerni a gyermekeinket, ha ki akarunk alakítani velük egy szabad, megfelelő párbeszédet, akkor bizony igyekeznünk kell. A legfontosabb nálunk is az, hogy a szívünket állandóan a rendelkezésükre bocsássuk. Éreznie kell a gyerekeknek, hogy mindennél fontosabb nekem, hogy alapjában véve és mélyen jónak tartom, mindig számíthat a megértésemre és a figyelmemre. De ez még nem elég. Nekünk is szükségünk van az alapos tudásra, mindenekelőtt a célunkra és a hozzá vezető útra vonatkozóan. Az a legfontosabb, hogy állandó, eleven érzékelés-kapcsolatot tartsunk fent a gyerekekkel, hogy érzékelni tudjuk, mi van benne. Ezután keresünk valami hasonló élethelyzetet, problémát a saját életünkben, belehelyezkedünk és megpróbáljuk belülről átélni, hogy most mit érezhet, élhet át ő. Ilyen alapállásból keressük a gyerekekkel együtt a „közös” problémánkra a megoldást.

József atya munkához lát

Az október 27-én meghirdetett program szerint József atya állta a szavát. Hamarosan elterjedt a fiúk között, hogy a spirituális atyához bátran lehet fordulni mindenféle kis és nagy nehézséggel. József atya nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy támogassa a diákok közös együttléteit. Közös munkájuk és párbeszédük hamarosan az iskola és a tanulás területein is érezte a jó hatását, és elnyerték a rendi vezetők elismerését is.

József atya szeme előtt egy Mária-kongregáció képe lebegett. Ennek hármias célkitűzése:

- a Mária tisztelet elmélyítése,
- az önmegszentelő munka,
- és az apostoli tevékenység

kiváló lehetőségeket kínált eszményi céljuk megvalósítására.

A Mária-kongregációt végül is csak egy jó évvel később, 1914. április 19-én alapíthatták meg. Közrejátszott ebben József atya súlyos betegsége is. Az egészsége ezekben az években gyenge lábakon állt, sokat betegeskedett. A Mária-kongregáció nyitó ünnepélyén az ünnepi beszédben József atya a kongregációba való jelentkezést a Szűzanya nevelő iskolájába való önkéntes és határozott belépésnek minősítette. A kongregáció jelmondata: „Per Mariam ad Jesum.”

A spirituális munkáját értékelve arról beszélt, hogy a hittől megvilágított értelem a lelki élet vezetője. A jövő feladataival kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy szilárd alaptörvénnyé kell tenniük a keresztény hősiesség utáni odaadó törekvést.

A schönstatti mozgalom kibontakozása szempontjából fontos szerepet játszott ez a Mária-kongregáció, mivel ennek a keretei között kötötte meg József atya és a diákjai a szeretetszövetséget Máriával.

József atya elégedett és boldog volt. A lelkigyakorlatos jegyzeteiben ebben az évben ezt írta: „Úgy érzem magam, mint Kedves Asszonyunk javainak a sáfára. Amíg ezen a helyen vagyok, ebben fogok élni és dolgozni, szenvedni és áldozatot hozni a Mária kongregáció fejlődése érdekében.”

Nem sokkal ezután József atya azzal a kéréssel fordult a rendi főnökéhez, hogy engedje át a régi, használaton kívüli temetőkapolnát a Mária-kongregáció számára. A kérését két dolog motiválta. Egyrészt mint okos

pedagógus tudta, hogy a fiatalok közösségének szüksége van egy saját gyülekezési helyre, ami csak az övék, és amit eredeti módon a saját céljaiknak megfelelően rendezhetnek be. Másrészt szükségük volt a kápolnára mint a közösség életének a központjára is. Kellett, hogy legyen egy hely, ahol ott-hon érezhetik magukat, ahol lelki-szellemi gyökeret verhetnek. Különösen is a minden kötődést elmosó tömegtársadalom fenyegetésében nagyon fontosnak tűnt egy ilyen helyhez kötődés. 1914 júliusában teljesítették József atya kérését. A kongregáció megkapta a kápolnát, sőt fel is újították és még egy Szent Mihály szobrot is kaptak ajándékba, mivel régi szokás szerint a kápolna Szent Mihálynak volt szentelve.

A schönstatti Mária-kegyhely és a szeretetszövetség alapítása

1914. július 18-án József atya egy érdekes újságcikket olvasott a müncheni Allgemeine Rundschau c. lapban. Az újságcikk a Nápoly melletti Mária kegyhely, Villa di Pompei történetét írta le. Ez a népszerű kegyhely egészen újnak számított akkor. Egy áldozatkész olasz ügyvéd, Bartolo Longo vezetett itt egy szociális intézményt. Nehézségei közepette 1872 őszén a Szűzanyához fordult segítségért, és arra kérte, hogy telepedjen oda közéjük. Itt nem voltak csodálatos jelenések és látomások mint Lourdesban, mégis az évek során egyre nyilvánvalóbbá vált a Szűzanya jelenléte és segítése. Ez vonzotta ide a zarándokok tömegeit.

József atyát mélyen megérintette ez a történet. Az volt a tapasztalata, hogy minél közelebb sikerült jutnia Máriához, annál világosabb és áldásosabb lett az élete. Az volt a hitbeli meggyőződése, hogy ezzel az újságcikkkel a Gondviselés mutatott neki utat. Egy ajtó nyílt ki előtte, de még nem egészen, hanem csak mintegy résnyire.

A másik esemény a világháború kitörése volt. Ez József atya számára egy felszólító isteni jel volt, hogy a hősies keresztény eszményre való törekvésüket a végsőig fokozzák. Ugyanakkor hitt benne és várta, hogy a világháború rendkívüli körülményei között majd Mária az anyai gondoskodásnak és nevelői útmutatásának újabb jeleit fogja adni. Így született meg 1914. nyarán József atya életének legfontosabb döntése. Úgy értelmezte az eseményeket, hogy a Szűzanya a kis kongregáció kápolnáját egy új kezdeményezés helyéül szeretné kiválasztani. Ez a felismerés arra indította, hogy felajánlja magát eszközként e terv megvalósítására. Saját bevallása szerint ez volt életének a legnehezebb döntése, mert kevés volt a „fény, az ajtó csak résnyire nyílt meg”.

A leggyorsabban beszélni akart erről fiaival is. A háború miatt azonban az iskolaév csak október közepén kezdődött, de a diákok egy jelentős része még ekkor sem érkezett vissza. Október 18-án, vasárnap gyűltek össze első alkalommal a kongreganisták az újonnan restaurált kis kápolnájukban, hogy az új iskolaévben a kongregációs munkát egy nyitó előadással megkezdjék. Ekkor mondta el Kentenich József atya azt a rövid kis előadását, amelyet a schönstatti mű alapkövének tekintünk.

Schönstatt alapítása

1914. október 18.

(Fordítás)

Program: Önmegszentelésünk fejlődésének felgyorsítása és ezáltal a kis kápolnánknak zarándokhellyé való átalakítása.

1. Régóta nem láttuk egymást. Először is újra köszöntöm Önöket ezzel a szép köszöntéssel: *Nos cum prole pia – benedicat virgo Maria!* (Kisdedével Szűzanyánk, szent áldását adja ránk!) Ezen a helyen most hangzik fel először ez a köszöntés. Hangozzon tovább, zengjen tovább vég nélkül, örökké!

2. Apa, anya és a gyerekek együtt örülnek, amikor végre saját házukba költözhetnek. Még akkor is, ha az kisebb és szegényesebb az elhagyott gazdag bérlakással szemben. Az a gondolat, hogy ez a mi házunk, minden más hátrányt bőven kiegyenlít. Ezt a tiszta családi örömet élvezhetjük ma mi is. Ez a kis kápolna a mi kis társaságunké, melynek élén égi anyánk tevékenykedik. Egészen és kizárólag a miénk. Irigykedés nélkül átengedjük most másoknak a szebb házikápolnát, eddigi bérlakásunkat. Örülünk, és senki sem foszthat meg minket ettől az örömtől. Sőt, az öröm mellett még a jogos büszkeség is megdobogtatja ma a szívünket. Mert ezt a szentélyt, amely emberemlékezet óta többé-kevésbé elhagyottan, siváran és üresen állt itt, általunk, a mi kívánságunkra restaurálták és ajándékozták a Szűzanyának. Legalábbis azóta, amióta palottinusok járnak-kelnek itt, nem láttak ezek a falak szebb berendezést. Nem tekinthetnénk-e ezt az örömteli tényt fiatal kongregációnk további fejlődését illetően egy kedvező előjelnak?

3. Minden bizonnyal! Nagyszerű vállalkozás lenne, a legjobbak szorgalmára és verejtékére érdemes, ha az intézetünkbe egy minden eddigit meghaladó, izzó Mária-szeretetet és az erények megszerzésére irányuló elszánt törekvést vihetnénk.

4. De miért is beszélek olyan óvatosan és tartózkodóan? Elvesztettem volna az Önökbe vetett bizalmamat? Jóllehet virágzó kongregációnknak csak egy tört része van még itt jelen. De a romokon hamarosan majd új élet fakad. Kezeshedik erről az elmúlt évi hűséges munkájuk, és az elsajátított igazi máriás szellem. Talán a szünidei hétköznapiakban némely eszményük megkopott. Lehet hogy néhány elvük sem állta ki a gyakorlati élet próbáját, pedig ezt már a sajátjuknak és megváltoztathatatatlannak tartották. De egy valami biztosan megmaradt, az a meggyőződés, hogy a kongregáció egy igazi tagjához erkölcsi és vallási nagyság tartozik. És ugyanúgy, mint az elmúlt tanév végén, most is áthat bennünket a győzni akarás, el akarjuk érni a kongregációnk eszményét. Nem, nem vesztettem el az Önökbe vetett bizalmamat! Biztos vagyok benne, hogy az eddigiekre építve nagy lépésekben haladunk majd előre ebben az évben is, úgy, ahogy azt tavaly elhatároztuk.

5. De nem a hivatásuknak ilyen lassú kibontakozása és az így létrejövő egyre magasabb fokú apostoli szellem az, amit célul szeretnék kitűzni Önöknek. Az én kívánságom sokkal magasabbra mutat. A hivatásunknak megfelelő tökéletességnek és életszentségnek az elképzelhető legmagasabb fokát kell mindannyiunknak elérnünk! Nem egyszerűen valami nagyra vagy még nagyobbra, hanem az elképzelhető legnagyobbra kell teljes erővel törekednünk! Egy ilyen szokatlan követelménnyel érthetően csak egy szerény kívánság formájában merek előhozakodni.

6. Ha tudni szeretnék, hogy honnan ered ez a kívánságom, akkor elmondhatom Önöknek a szívem titkos tervét.

7. Amikor Péter a Táborhegyen meglátta Isten dicsőségét, elragadtatással így kiáltott fel: „Uram, jó nekünk itt lennünk! Építsünk itt három sátrat!” (Mt 17,4; Mk 9,5; Lk 9,33) – Mindig újra ez jut az eszembe, és már többször is megkérdeztem magamban, hogyan lenne lehetséges, hogy a kongregációnk kis kápolnája egyúttal a mi Táborunk is lenne, ahol Mária dicsősége megnyilvánul? Kétségtelenül nem tudnánk nagyobb apostoli tettet véghezvinni, és értékesebb örökséget sem hagyhatnánk utódainkra annál, mint hogy Úrnőnket és Nagyasszonyunkat arra készítetjük, hogy különleges módon állítsa itt fel a trónját, ossza kincseit és hassa a kegyelem csodáit. Sejtik ugye, hogy mire célzok: szeretném ezt a helyet egy zarándok- és kegyhelyé alakítani a rendházunk, az egész német tartomány számára és talán még azon túl is. Ta-

pasztalja meg Mária dicsőségét mindenki, aki idejön imádkozni, és vallja meg: Jó itt lenni! Építsünk itt sátrakat, legyen ez a kedvenc helyünk! Ez egy merész gondolat, a nagy nyilvánosság számára majdnem túl merész, de nem túl merész Önöknek! A világtörténelemben mily gyakran volt a kicsi és jelentéktelen a nagynak és legnagyobbnak a forrása. Miért ne lehetne nálunk is hasonlóan? Aki ismeri a kongregáció múltját, annak nem lesz nehéz abban hinnie, hogy az isteni gondviselésnek valami különleges terve van még vele.

8. Mialatt ezt kimondom, kedves barátaim, érzem, hogy rátaláltam a megfelelő hangra. Ugye hogy a szíveik lángot fogtak és a tervemet magukévá tették? Rábízom tehát Önökre ezt a merész tervet a kivitelezéssel együtt, és nem habozom ezt a krónikánkba is beleírni. A későbbi generációk ítélkezzenek majd felettünk! Vajon elérjük-e a célunkat? Amennyiben rajtunk múlik – és ezt már nem ingadozva vagy kétkedve, hanem teljes bizalommal mondom –, mi nem fogunk semmit sem elmulasztani. Ahogy Szent Alajos, a mi második védőszentünk számára egy firenzei Mária-kápolna volt az életszentség bölcsője, számunkra ez a mi kis kápolnánk legyen ugyanez. S ez az életszentség majd szelíd kényszerítő erővel hat égi anyáinkra és levonja őt ide közénk.

9. Több mint öt évszázaddal ezelőtt történt. Véres háború dúlt a franciák és az angolok között. Franciaország már-már teljesen elesett. Ebben az időben egy egyszerű falusi lány Normandiában azért ostromolta buzgó imában a Szűzanyát, hogy mentse meg a királyukat. Egyszerre csak megjelent neki Szent Mihály arkangyal és így szólt hozzá: „Az, akit a nagy Isten anyjának ismer el, megparancsolta nekem, hogy jöjjek el Hozzád ezzel az üzenettel: Ragadj kardot, öltö pánccal és véd meg az igaz ügyet! Az ellenségtől felszabadítod majd Orleans városát és elvezeted a királyt Reimsbe, a koronázásra. A fierboisi Katalin templomban, az oltár mögött elásva van egy kard. Vetesd ki és ezt kösd föl!”

10. A lányt Jeanne d' Arc-nak hívták, a történelemben az orleansi Szűz néven ismerik. X. Pius pápa 1909 májusában avatta boldoggá.

Úgy érzem most, mintha a kedves Nagyasszonyunk itt, az öreg Szent Mihály kápolnában a szent arkangyal szájával hozzánk is szólna:

11. „Ne okozzon gondot nektek a kívánságtok teljesülése.” Ego diligentes me diligo. Én is szeretem azokat, akik szeretnek engem. Bizonyítsátok be először, hogy valóban szerettek, hogy komoly a szándékatok! Most van erre a legjobb alkalom. Ne higgyétek, hogy a mai komoly és nagy időkben valami rendkívüli dolog az, ha a magatokkal szemben támasztott követelményeket a korábbi generációkénál magasabbra, sőt a legmagasabbra fokozzátok. Az isteni gondviselés terve szerint a világháború a maga hatalmas impulzusaival rendkívüli segédeszköz lesz az önmegszentelések művében. Ezt az önmegszentelést követelem meg tőletek. Ez az a páncél, amit fel kell öltönetek, és ez az a kard, amellyel a kívánságaitokért harcolnotok kell! Gyarapítsátok hát szorgalmasan a kegyelmi tőkét! Szerezzetek sok érdemet hűséges és még hűségesebb kötelességteljesítés által, buzgó imaélet által és bocsássátok azokat a rendelkezéseimre! Akkor szívesen idetelepszem közétek és bőkezűen osztok adományokat és kegyelmeket. Akkor a jövőben majd erről a helyről magamhoz vonzom az ifjú szíveket, és úgy nevelem őket, hogy hasznos eszközökké váljanak a kezemben.”

A szeretetszövetség lényege

József atya 1914. október 18-i alapító előadása a már említett két indítás egyesítését tartalmazza. Egyrészt a rájuk váró nehéz idők nagyon is indokolják, hogy felgyorsítsák önmegszentelésüket. Másrészt ez nem megy más-képpen, csak ha természetfeletti segítséget kapnak, amelyet József atya egy Mária-kegyhely keretében lát biztosítottak.

A beszédét azonban nem ezzel kezdi mégsem. Először is felveszi a kontaktust fiaival. Érzékeli lelkiállapotukat, örömeiket az új, kis kápolnájuk felett, és ezzel kezdi a beszédét. Kettős érzés bujkál bennük – mondja. Egyrészt öröm, hogy ez már az ő saját otthonuk, másrészt bizony némi csalódás is, hiszen milyen kicsi, szegényes, elhagyatott. A jövő képeivel melengeti fel szíveiket. Egy meleg, családi otthon lesz itt, ahol égi anyjukkal tiszta, családi örömeiket fognak élvezni. Aztán arra is rávilágít, hogy már önmagában az is nagy dolog, hogy ezt a kis szentélyt megmentették elhagyott és sivár állapotából, és újra életet vittek a falai közé. József atya kedvező előjelről beszél a romokon fakadó új életre utalva, amely a kápolnájuk közelében húzódó kolostorromra és a felújított kis szentélyben meginduló kongregációs életre vonatkozik. Átvitt értelemben aztán már a programba foglalt, „minden eddigit meghaladó, izzó Mária-szeretetre és az erények megszerzésére irányuló elszánt törekvésre” vonatkoztatja, amely mellett a jelen bizony sivár és üres, mint most ez a kis kápolna. Nem akarja azonban lekicsinyelni és elkeseríteni fiait. Érzékeli és meg is nevezi ugyan fájdalom-ikat és csalódásaikat, de azonnal vigasztalja is őket azzal, amit már elsajátítottak, és kifejezi a bizalmát bennük és a további haladásukban. Csak ezek után tér rá igazi mondanivalójára.

Mint minden jó lelkivezetőnek, József atyának is az volt az elsőrendű szívügye és fő problémája, hogy hogyan tudná arra indítani övéit, hogy áttörjék a rosszra hajló természet gátját, és legyőzzék annak önző és önfejtő terveit, hogy fellobbanjon a lelkükben a szeretet lelkesedése és igazán odaadják magukat Istennek. Ezért hökkenti meg hallgatóit beszédének fordulatával. Egészen nyilvánvalóvá teszi, hogy olyan nagy célról van szó, amely messze meghaladja a lehetőségeiket. Ezután tárja a fiai elé a Mária-kegyhely létesítésének merész tervét, mint egy lehetséges utat és megoldást magas céljaik elérésére. Bátorságot önt fiaiba, hiszen a világtörténelem leg-

nagyobb eseményei is gyakran kicsi és jelentéktelen forrásból indultak el, másrészt a Mária-kongregáció már több évszázados dicső múltra tekinthet vissza.

A fiúk lelkesedő szívvel hallgatják atyjukat. „Hát valóban lehetséges volna, hogy ők, a félig még gyermek, félig felnőtt fiatalok valami egészen nagyot alkothassanak?” József atya olvas a szemekből és az arcokból. A fiúk ébredező lelkesedését tovább éleszti azzal, hogy az egész „merész tervét” felelősséggel rájuk bízta, a kezükbe helyezi. Szemük elé idézi a Szűzanya két hős fiataljának: Szent Alajosnak és Szent Johannának a lelkesítő példáját, és ezzel bizonyítja fiainak vállalkozásuk lehetségeségét. Szent Alajos kifejezetten olyan úton járt, mint amin ők most indulni akarnak. A lelkesedéstől kigyulladt kis csapat előtt most már csak egyetlen kérdés áll: Mit szól mindehhez maga a Szűzanya? József atya a pillanat feszültségében érzékeli a kegyelem túláradását, és a beszéde új fordulatot vesz. Amiről az elmúlt hónapokban meggyőződött, most a szent arkangyal szájába adja, és beszámol fiainak a Szűzanyától mintegy magánkinyilatkoztatásban kapott kezdeményezésről, indításról, amely egyben a levegőben lebegő kérdésre válaszol.

Sokszor elolvastam ezt a húsz sornyi szöveget, szinte szóról szóra tudom már. Mindig újra és újra visszanyúlok ide ezzel a kérdéssel: Mit kért és mit ígért itt a Szűzanya?

„Ne okozzon gondot nektek a kívánságtok teljesülése.” Ego diligentes me diligo. Én is szeretem azokat, akik szeretnek engem. Bizonyítsátok be először hogy valóban szerettek, hogy komoly a szándékotok! Most van erre a legjobb alkalom. Ne higgyétek, hogy a mai komoly és nagy időkben valami rendkívüli dolog az, ha a magatokkal szemben támasztott követelményeket a korábbi generációkénál magasabbra, sőt a legmagasabbra fokozzátok. Az isteni gondviselés terve szerint a világháború a maga hatalmas impulzusaival rendkívüli segédeszköz lesz az önmegszentelések művében. Ezt az önmegszentelést követelem meg tőletek. Ez az a páncél, amit fel kell ölteneitek, és ez az a kard, amellyel a kívánságaitokért harcolnotok kell! Gyarapítsátok hát szorgalmasan a kegyelmi tőkét! Szerezzetek sok érdemet hűséges és még hűségesebb kötelességteljesítés által, buzgó imaélet által és bocsászatok azokat a rendelkezéseimre! Akkor szívesen idetelepszem közetek és bőkezűen osztok adományokat és kegyelmeket. Akkor a jövőben majd erről a helyről magamhoz vonzom az ifjú szívüket és úgy nevelem őket, hogy hasznos eszközökké váljanak a kezemben.”

Az ember életében gyakran visszatérő probléma, hogy a körülötte zajló életben, az előtte tornyosuló feladatok megoldásában mi az ő dolga. A farizeusról, a szegény vámosról és a tékozló fiúról szóló példabeszédek egyaránt azt tanítják, hogy alapvetően Isten könyörületességére vagyunk utalva. Azt jelentené ez, hogy nekünk semmit sem kell tennünk? Semmi esetre sem! Olvassuk csak újra, mit kér tőlünk is a Szűzanya:

„Bizonyítsátok be először, hogy valóban szerettek, hogy komoly a szándékokot!”

Gondolkodjunk csak el ezen egy kicsit! Mit jelent bebizonyítani a szeretetet? Ha a saját életünkre gondolok, a mi házasságunk, párkapcsolatunk is azzal kezdődött, hogy be akartuk bizonyítani egymásnak a szeretetünket. Hogyan csináltuk ezt? Értékesnek tartottuk a társunkat, figyeltünk rá, döntéseinkben kikértük a véleményét, hallgattunk rá, áldozatokat hoztunk érte, a szívünkre vettük azt, ami neki fontos volt, úgy mutatkoztunk előtte, mint akire neki éppen szüksége van, aki kiegészíti őt, megérti, aki kész érte az életét is feláldozni... Vonatkoztassuk mindezt a Szűzanyára!

Továbbá a Szűzanya a szándékunk komolyságának bizonyítását is kéri. Milyen szándékról is van itt szó? A magunkkal szemben támasztott követelményeknek a végsőig való fokozásáról az önmegszentelés érdekében. Hogyan lehet e szándék komolyságát bizonyítani?

Találgatás helyett olvassuk tovább: „Gyarapítsátok szorgalmasan a kegyelmi tőkét! Szerezzetek sok érdemet hűséges és még hűségesebb kötelességteljesítés által, buzgó imaélet által és bocsássátok azokat a rendelkezésemre!”

Természetesen már mindehhez is rengeteg kegyelem és természetfeletti segítség kell, semmink sincs, amit ne úgy kaptunk volna. Mindenkinél azzal kell gazdálkodnia, amit kapott, de gazdálkodni kell!

Minden erőfeszítésünk azonban „csak” a szeretetünk és szándékunk komolyságának bizonyítására irányul. Ez a mi részünk, ezzel járulunk hozzá az életszentség megvalósulásához.

Mit ígér ezzel szemben a Szűzanya? „Akkor örömmel telepszem köztetek és bőkezűen osztok adományokat és kegyelmeket. Akkor a jövőben erről a helyről majd magamhoz vonzom az ifjú szívüket és úgy nevelem őket, hogy hasznos eszközökké váljanak a kezemben.”

Milyen adományokról és kegyelmekről van itt szó? Az én szívem, a mi szívünk még ifjúnak számít? Minket is vonz a Szűzanya? Akarom-e egyáltalán, hogy neveljenek? Képes vagyok-e, engedem-e, hogy a Szűzanya mint

nevelő a kezelésébe vegyen? Mivé akar Ő nevelni? Megegyeznek-e az elképzeléseink? Fájni fog ez? Vak engedelmességet kíván? Miféle hasznosságról van itt szó? És végül itt van ez a „kétes értelmű szó”: eszköz. Egy hatalmat eszközként kiszolgálni, ma általában elítélendő cselekedet. A személyes felelősség, a belső függetlenség és szabadság, az ember belső autonómiája a mai ember előtt önmagában is értékesnek és olyasvalaminek tűnő dolgok, amelyekhez feltétlenül ragaszkodni kell. Az olyan embernek, akinek nincs szeretet- és Isten-élménye, visszataszító gondolat lehet az önmagáról való lemondás, magának eszközként való szolgálatba adása. Mindez pedig talán azért van így, mert éppen a legfőbb gondja és törekvése az, hogy magára találjon, eredeti személyiségét kibontakoztassa. De aki már átélt valódi szeretet-kapcsolatot, az tudja, hogy ez egyúttal egy nagy magunkra találás élmény is. Önmagunkat a szeretetben mintegy ajándékként kapjuk a szerető másiktól, és minden tehetségünk és tulajdonságunk azáltal minősül, hogy hogyan tekinti azt a másik. A boldogság forrása éppen az, ha szeretetből szolgálatot tehetünk egymásnak, ha kérünk ill. kérnek tőlünk valamit, amit meg tudunk tenni, amit csak mi tudunk megtenni.

Visszaemlékezem édesapámra, milyen nagy dolog volt, amikor először megengedte, hogy én is fát hasogassak a fejszével, amikor először megkért, hogy ma én fűtsek be. Úgy éreztem, hogy több lettem ettől, miközben egy új, bizalmas kapcsolatba kerültem vele. Amikor ifjúkoromban először, de később is, amikor újra szerelmes lettem, elemi erővel tört rám egy érzés: „Vajon mit szerethet ő bennem?” Méltatlannak éreztem magam, és mint ingyenes ajándékot éltem át a párom szerelmét. Ezzel együtt járt a veszélyeztetettség érzése is, hogy bármikor elveszíthetem, ezért siettem minden „kincsemet” a lába elé hordani, felajánlani minden tehetségemet a „szolgálatára”, csak hogy méltónak bizonyuljak az ő szerelmére, megelőlegezett bizalmára.

Amikor a jó Istennel kerülünk kapcsolatba, akkor is ez az érzésünk, hogy magunkra találtunk, hiszen Vele kapcsolatba kerülve éppen a létünk, személyiségünk eredetéhez kerülünk közel. Az Ő szolgálata más, mint egy földi hatalom szolgálata. Az nem csorbíthatja a szabadságunkat, hanem ellenkezőleg, segít rátalálni életünk igazi értelmére és céljára.

Akármennyire is tudjuk ezt, mégis mindig újra megkísért bennünket a lázadás: „Nem szolgálok!” Mélyen bele van ivódva a sejtjeinkbe ez a csalfa érzés, hogy „én jobban tudom, mi kell nekem, mi válik a hasznomra”. Betegeges önszeretetünk és csalfa önfejlőségünk mindig újra és újra tévútra visz, úgyhogy a sokat próbált és szenvedett ember már így könyörög Istenéhez:

„Uram, most mindenemet újra Neked adom,
és nem gyötrődök bús mierten.
Cserébe egy kis kegyelmet, szeretetet
és gyümölcsözőséget kérek:

Azt a kegyelmet add, hogy mindig
a Te tetszésedet keressem.
Szeretetet, hogy a kedvencednek
higgyem magam, és ezt néha érezzem!

Gyümölcsöt is szeretnék hozni,
mint a Te eszközöd!
Boldog s dúsgazdag leszek így,
s betölt majd a Te örömöd.”

* * *

Nekünk már nem kell feleslegesen találgatnunk, hogy a Szűzanya hogyan gondolta ígéreteit. Előttünk van Schönstatt történelmének a könyve. József atya az alapítás 25. évfordulóján pontokba is gyűjtötte, hogy mi mindent kaptak addig a Szűzanyától. (Lásd II. alapító levél.)

A fiúk tehát elfogadták a Szűzanya ajánlatát. Magukévá tették József atya „kedvenc eszméjét és merész gondolatát” a későbbi nehéz, háborús hónapokra és évekre is.

A későbbi idők hívő visszatekintése felfedezte, hogy akkor, 1914. október 18-án egy szeretetszövetség jött létre az ifjak és a Szűzanya között József atya közvetítésével. Ez a szövetség lényegében egy helyhez kötődött, a korábbi Szent Mihály kápolnához, amelyet a Szűzanya kiválasztott kegyelmi működésének helyéül. Ennek a szeretetszövetségnek a jelentősége az évek folyamán egyre nőtt, és ezért úgy tekintették és tekintik ma is, mint Schönstatt alapításának fő eseményét.

A különleges schönstatti eszmék

Az 1914. október 18-án meghirdetett eszmék a nagy nyilvánosság számára akkor valóban túl merészek voltak. Különösen is az a gondolat, hogy Máriát szelíd kényszerítő erővel arra lehetne rábírní, hogy odaköltözzön a kis szentélyükbe és itt kinyilvánítsa dicsőségét, ossza kincseit és hassa a kegyelem csodáit. Ezt a megfogalmazást még 1935-ben is a teológusok „túlzónak, szokatlannak, kicsavartnak, ízléstelennek, mesterkéltnek, megalapozatlannak, egyéninek, nem katolikusnak és nem az Egyházba valónak” ítélték. Ez abból a körülményből eredt, hogy a harmincas évek teológiájának nem állt a rendelkezésére sem a megfelelő fogalom- és nyelvrendszer, sem a megfelelő üdvtörténeti perspektíva ahhoz, hogy ezt a szokatlan jelenséget megfelelően tárgyalni és megérteni tudta volna. Fel sem vetődött akkor például, hogy József atya személye és működése talán valami karizmára vagy karizmatikus küldetésre volna visszavezethető. Csak a II. Vatikáni Zsinat hívta fel a teológusok figyelmét arra, hogy az Egyház megújulása szempontjából a karizmák mennyire nélkülözhetetlenek.

A Schönstatti Mozgalom alapításai és küldetése ugyanis lényegében nem más, mint Kentenich József atya küldetésének a megsokszorozása és kiterjesztése az ő küldetésében való részvétel által. Az Egyház történelme bizonyítja, hogy a nagy szentek a küldetésüket az alapításaikban folytatták. Az alapító személye és műve Isten tervében egyetlen egészet alkot. Ahogy az alapító a rábízott küldetés eszközeként tevékenykedett, ugyanúgy a művének is eszköz jellege van. Ahogy József atya önmagát a Szűzanya műveként és eszközeként tekintette, hasonlóképpen az egész schönstatti mozgalom is a Szűzanyával való szeretetszövetségből eredezteteti magát.

Nekünk a II. Vatikáni Zsinat után talán már természetes a szövetségteológiai szemlélet, de Kentenich József atya teljesen egyedül állt akkor ezzel, amikor Schönstatt alapításakor a művét az Újszövetséggel analóg szeretetszövetség alapján építette fel és szövetségszerű szervezetet adott neki. A korabeli teológus szakvéleményekből értetlenség tükröződik a szeretetszövetség és a kegyelmi tőkéhez való hozzájárulás gondolatával szemben. Pedig Mária – Krisztushoz hasonlóan – mindig kész olyan szövetségre, amelyben az emberek vele egyesülni akarnak, hogy az ő példáját követve és a vezetése alatt munkálkodjanak. Erre őt nem kell kényszeríteni! Ezt ő ál-

landóan felajánlja és csak rajtunk, embereken múlik, hogy ezt komolyan vegyük, és akkor ebből egy valóságos szövetség lesz.

Az is világos, hogy Mária fontos szerepet játszott és játszik ma is az Egyház életében. Az ő gondoskodó, anyai szeretetének nyomán jöttek létre világszerte a Mária-kegyhelyek. Ezen a ponton a schönstatti kegyhely megértésénél nehézséget okozott a Mária-kegyhelyek létrejöttéről alkotott egysíkú kép. Az volt a vélemény ugyanis, hogy egy Mária-kegyhely csak valami rendkívüli, csodás esemény nyomán jöhet létre és egy olyan „magánkinyilatkoztatás”, mint amelyet József atya kapott, kevés egy kegyhely létrehozásához.

Ezzel szemben József atyának az volt az álláspontja, hogy egy kegyhely megítélésében nemcsak a rendkívüli események alapján lehet eljutni a szükséges bizonyossághoz. A schönstatti mozgalom gyümölcsöző fejlődése, a szentélyből kiáradó gazdag áldás, a megtérés és a küldetés kegyelmei, amelyeket itt mind több és több ember megkapott, azt igazolták, hogy Schönstatt valóban a Szűzanya kegyhelye, vagyis beváltotta az októberi szeretetszövetségben tett ígéreteit.

Ezzel természetesen nem állítjuk azt, hogy a schönstatti eseményeket minden kereszténynek így kellene értelmeznie.

József atya a beszédeiben és a tetteiben is mindig az isteni gondviselés jeleire támaszkodott. Életének és korának minden eseményében a szerető Isten gondoskodásának a jeleit kereste és látta. Ez volt az ő „világnézete”. Amikor a schönstatti eseményeket Mária anyai, nevelő működésével hozta kapcsolatba, különös tűz érződött a beszédén. Ugyanis a modern ember legvévészterhesebb hiányosságának tartotta azt, hogy képtelen Istent és az ő akaratát meglátni az életben és a kor jeleiben. „Ez az oka annak – magyarázta –, hogy a mai nyugati kereszténységet elsősorban az eleven Istenélmény hiánya jellemzi.” A mai kor legfontosabb lelkipásztori feladatának tartotta: „Képessé tenni az embereket, hogy a gondviselésbe vetett hittel felismerjék az életükben és a történelemben a szerető és vezető Istent.” Ebből a szempontból nézve azonban minden rendkívüli, csodálatos esemény csak még további nehézségeket okoz a hétköznapi megszentelésében, hívő és szerető átélésében.

A schönstatti apostoli mozgalom kibontakozása

József atya nem tévedett az 1914-es események értelmezésében. „A kedvenc eszme és a merész gondolat” élő mag lett, amely kicsírázott a szívekben és növekedésnek indult a kis közösségben. Október 18-a után József atya kb. fél évig szándékosan kerülte a témát. Az új eszme kibontását akkor is csak indirekt módon folytatta az Ingolstadt-Schönstatt párhuzam felvetésével. A középkorban az ingolstadti Mária-kongregációból egy Németország-szerte jelentős, lelki megújulás bontakozott ki. József atya a beszédeiben többször is megpendítette: „Mi volna, ha a középkori Ingolstadt egy újkori Schönstattá változna?” Kifejezte azt a meggyőződését is, hogy alapításuk jelentősége messze túlmutat a kollégiumuk falain, és Ingolstadt mintájára Németország határain belül és kívül is egy erkölcsi-vallási megújulás fog innen kiindulni. Ekkor kezdték ingolstadti mintára a Szűzanyát Mater Ter Admirabilisnak, vagyis Háromszor Csodálatos Anyának szólítani.

A közismert schönstatti Mária-kegyképet 1915 áprilisában kapta a kis kongregáció a kollégium egyik tanárától ajándékba.

„Valóban csodálatos Ő – írta József atya az egyik prefektusának –, mert arra, amit a fiúk lelkében végbevitt, nincs más szó. Ha én mint lelkiatya, öthet diákunk lelkéről egyszer beszámolhatnék, akkor értené meg igazán az elnevezést: Mater Ter Admirabilis.”

Néhány hónap szünet után József atya egy új gondolatot hozott forgalomba: „Gyűjtsünk kegyelmi tőkét a Háromszor Csodálatos Anyának!”

Ezzel szemléletes módon ragadta meg és állította fiai elé a szeretetszövetség egyik lényeges elemét. Az alapító előadásban arról volt ugyanis szó, hogy a céljuk megvalósításához nem elég egy egyszeri nekibuzdulás, hanem állandó együttműködésre van szükség. Ezt az együttműködést mindennek előtt a kötelességteljesítésnek minden eddigit meghaladó magaslatra emelésében látták.

Kegyelmi tőkét gyűjteni tehát azt jelentette, hogy a hétköznapi kötelességeiket a lehető legjobban teljesíteni és ezt felajánlani Máriának. A kötelességteljesítés értelmét József atya így fogalmazta meg: „Energikusan ösztönzött önmegeztelés az apostolkodás szolgálatában, hogy Mária segít-

sen innen az ő mindenható közbenjárásával lehetőleg minél több embert bensőleg átalakítani és nagykorú, tetterős apostollá nevelni.”

A „kegyelmi tőkével” József atyának az volt a célja, hogy minden jelen és jövőschönstatti tag lelkét a Szűzanyával való együttműködésre indítsa. Egyúttal egy egyszerű és hatékony utat is mutatott, hogy hogyan lehet a láthatatlan, hétköznapi életüket az életszentség iskolájává átalakítani. Mégis ez többet jelent, mint egy pusztán pedagógiai segédfogalom! Egy régi keresztény igazságot rejt magában. Arról van szó, hogy a keresztények, mint Krisztus misztikus testének tagjai és Isten gyermekei, valóban felelősséggel gondoskodhatnak egymásról és a világ üdvösségéről. Vagyis a jó dolgaink a többiek szempontjából is hasznosak és érdemszerzők. József atya így azt ajánlotta övéinek, hogy a köteleességteljesítésük, áldozataik és igyekezeteik gyümölcseit és mindent, ami csak a háborús időkben lehetséges, bocsássák a Szűzanya rendelkezésére, hogy Ő is megvalósíthassa velük és Schönstatt-tal kapcsolatos szándékát. A kegyelmi tőkéhez való hozzájárulás a Szűzanya schönstatti művével való együttműködés alapvető és első számú formája lett és maradt is a mai napig.

Mindenekelőtt az alsóbb osztályok prefektusa, Engling József volt az, akit az új jelmondat nagyon megfogott, és aki azt a társai közt elterjesztette. Engling Józsefben az isteni gondviselés egy valóban értékes ajándékot adott Schönstattnak. Rendkívül nyitott és formálható lelkű ifjú volt, aki lelkesedéssel csüngött lelki atyján. Ezáltal József atyának már az első időben lehetősége volt bemutatni övéinek az életben is az „új ember” egy klasszikus mintáját, akit érvényes mérceként a többiek elé lehetett állítani. Engling József lelke égő vágyra gyulladt, hogy a Szűzanya schönstatti terveit minél több áldozatot hozzon. Erre volt is alkalma bőven a nehéz katonaévek alatt. 1918 májusában a flandriai fronton így ajánlotta fel magát:

„Szűzanya! Rendelkezz velem egészen a Te tetszésed szerint! De ha mégis összeegyeztethető volna terveiddel, engedd hogy áldozatul adhassam oda magam azokért a feladatokért, melyeket a kongregációnk elé állítottál!”

Isten elfogadta felajánlott életáldozatát és 1918. október 4-én Cambrai közelében a harctéren elesett.

A világháború hatása

József atya a háborús körülmények között is a szívéen viselte fiai gondját. Sőt, katonadiákjaival szemben még inkább érezte az atyai gondoskodás szükségességét. A nehéz harctéri körülmények között arra buzdította fiait, hogy továbbra is teljes erővel törekedjenek a szeretetszövetség életre váltására. A viszontagságok sok lehetőséget adtak a hősies keresztény szeretet gyakorlására, sőt a fiúknak alkalmuk volt arra is, hogy katonabajtársaik között apostolkodva újabb munkatársakat szerezzenek Schönstattnak. József atya rendkívüli erőfeszítéseket tett, hogy szétszóródott fiaival tartsa a kapcsolatot. A lehetőségeknek megfelelően a fiúkat kisebb csoportokba szervezte, hogy így biztosítsa nekik a lelki utánpótlást. A változó háborús körülmények között a csoportok állandó újraszervezése József atyától emberfeletti munkát és találékonyságot igényelt. Ennek jegyében 1916 tavaszán egy diákújságot is alapított „Mater Ter Admirabilis” címmel azzal a céllal, hogy segítse a kapcsolattartást és közösségi kifejeződése legyen a háborús körülmények között fellépő problémáknak és törekvéseknek. Az újság néhány hónap alatt bámulatos fejlődésen ment át. Schönstatton kívül is széles körben elterjedt és elismert lett.

Ma, annyi év távlatából már könnyen átsiklunk az események felett. De ha kézbe vesszük a megsárgult leveleket, ha elolvassuk például Engling József naplóját, akkor közvetlen közről érzékelhetjük a fiúkra nehezedő óriási terheket. Már magában a háborús katonai kiképzés is rendkívüli megterheléseket jelentett. Aztán következtek a történelemtanból ismert állóháború borzalmai. Csak egyet említek példaként: szélben, hóban, fagyban, éjjel és nappal állandóan a lövészárokból feküdni... Bizony nem csodálkozunk azon, hogy a primitív körülmények között a katonák elvadultak és az erkölcsi normákat félretéve leállatiasodtak. Egyetlen céljuk maradt csak: menteni a pusztát. Ezek közé a körülmények közé kerültek a schönstatti gimnazisták is. Ideális célkitűzéseiket és jófélteleteiket keményen próbára tette a háború. De ők, ha eleinte bukdácsolva is, egyre növekvő belső tartással és Mária iránti hősies odaadással szálltak szembe a lealacsonyító indulatok belső és külső támadásaival. Engling Józsefről olvashatjuk például, hogy a galíciai fronton a bajtársai és a parancsnoka előtt milyen nagy elismerést vívott ki magának az életveszélyes helyzetekben ta-

núsított nyugalomával, halált megvető bátorságával és önfeláldozó szolgálatkészségével.

A mai embernek is példamutató tanulságot jelent ez. Hiszen most a társadalomban eluralkodó létbizonytalanság, erkölcsi és gazdasági válság és gátlástalanság közepette, bizonyos értelemben „háborús körülmények között” kell élnünk és szembeszállnunk a rajtunk is eluralkodni akaró félelemmel, önzéssel és tömegszellemmel. A nehéz körülményekre mi is inkább hősiess önfeláldozó szeretettel akarunk válaszolni, úgy, hogy a magunkkal szemben támasztott erkölcsi követelményeket a lehető legmagasabbra fokozzuk. Így aztán mi is remélhetjük, hogy a schönstatti kongreganistákkal együtt reánk is érvényes lesz: a háború a maga hatalmas impulzusaival nem morzsolta szét őket, hanem rendkívüli segédeszköz lett lelki megerősödésükben és Schönstatt kibontakozásában.

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy mindezt alapvetően három tényezőnek köszönheték:

- a Háromszor Csodálatos Anya szentélyéből kiáradó áldásnak,
- József atya kezdeményezéseinek,
- a schönstatti közösség nagylelkű áldozatkészségének.

A katolikus apostolátus

Azt az apostoli szellemet, amely József atyát kezdettől fogva jellemezte, és amelyet Schönstattba is beépített, nem a rendalapítója, Palotti Szent Vince inspirálta. Ez a Szűzanyának egy új kezdeményezése volt. De a Palotti-féle „Katolikus Apostolátus” újrafelfedezésében József atya az isteni gondviselés vezetését látta, mellyel kiegészíteni akarta a schönstatti eszméket. Palotti Vince 1835-ben alapította Rómában a Katolikus Apostolátusnak nevezett mozgalmát. Nem kevesebbet tűzött ki ezzel célul, mint az Egyház apostoli erőinek világméretű összefogását és koncentrálását. Elképzelése szerint a mozgalom elindítója és magja a kifejezetten apostoli és missziós szerzetesrendek önkéntes szövetsége lenne. Elgondolását azonban még a tanítványai is megvalósíthatatlan illúzióknak tekintették, és a halála után lassan feledésbe merültek eszméi.

Természetesen Kentenich József atya is feltette a kérdést, hogy lehet-e értelmetlen törekedni egy ilyen „mammuteszmény” megvalósítására. Emberileg ő is tudatában volt ennek lehetetlenségével. De mégis 1916-ban József atya arra a meggyőződésre jutott, hogy a Szűzanya magáévá tette a „mammut-eszményt”, és besorolta a szeretetszövetség célkitűzései közé. Erről azonban csak a legbizalmasabb munkatársainak beszélt még akkor, mivel a még éppen hogy csak világra jött schönstatti közösség mellett a rendtársait és rendi vezetőit is meg kellett volna győznie az eredeti palottinus eszmék korszerűségéről. Ez pedig – ahogy a történelem is mutatta – még később is megoldhatatlan nehézségnek bizonyult.

Befejezés

Vázlatosan áttekintettük Schönstatt alapításának első korszakát. Érzékelhettük, hogy itt nem egyetlen eseményről, hanem sokkal inkább egy alapítási folyamatról van szó. Ebben a Gondviselés vezetése szerint egymás után, organikus fejlődéssel jelentek meg Schönstatt alapeszméi, kegyelmei és jellegzetes vonásai.

Schönstatt eredetének kutatása nemcsak egy érdekes történelmi tanulmány. Erre figyelmeztetett II. János Pál pápa Kentenich József atya 100. születésnapján:

„Az a hivatástok, hogy részesedjetez abban a kegyelemben, amelyet az alapítótok kapott, és azt az egész egyház részére közvetítsétek. Mert az alapítótok karizmája olyan, mint egy lélekben ható tapasztalat, melyet áthagyományoztak a tanítványokra, hogy azok aszerint éljenek, azt védjék, elmélyítsék és állandóan továbbfejlesszék, mégpedig közösségben, az egyház javára. Igen, az egyház maga is az isteni alapítója iránti állandó megújuló hűségből él és növekszik...”

Az eredet kutatása tehát az alapító személyének és karizmájának kutatása is. A vezetőnk pedig az eredeti küldetéshez való olyan hűség, amely mindig újra figyelembe veszi a jelenkor jeleit, hogy az alapító karizmájából ma is új élet fakadhasson.

A Schönstattba való belépés ma is az 1914. október 18-án létrejött szeretetszövetséghez való csatlakozást jelenti, mind formálisan, mind tartalmilag. E szeretetszövetség rendkívüli hatékonyságának a titka pedig nem más, mint az isteni kezdeményezésben és küldetésben való elmélyült és rendíthetetlen hit.

Epilógus

A magyar schönstatti családmozgalom

– Mi motiválja ma egy magyar családnak a csatlakozását a schönstatti szeretetszövetséghez?

– Mi közünk lehet nekünk egy német eredetű és központú lelkeséghez?

– Talán nincsenek igazi magyar szerzeteseink és szép hagyománnyal rendelkező megújulási mozgalmaink?

– Talán nem volnánk mi is képesek alapítani magunknak egy megfelelő családmozgalmat? Nincsen talán eléggé szakavatott és a hivatásának magaslatán álló szakemberünk?

– Szükség van-e egyáltalán a családjainknak megújulási mozgalomra? Hiszen a gyerekek nevelése, a különféle lelki és anyagi gondok teljesen felémsztik minden szabad erejüket és idejüket.

Mi a létjogosultsága ezeknek a kérdéseknek? Nyilván sok keserű történelmi tapasztalat bizalmatlanná tett minket és elutasít minden német-osztrák függőséget. (Vagy ma talán már nem is annyira?) Másrésről fel lehetne sorolni azt a sok szép hazai kezdeményezést, a sok tehetséges emberünket, akik mind csak azért mentek tönkre, mert Magyarországon születtek. Ez a magyar sors? Az is igaz, hogy családjaink olyan túlterheltségben élnek, hogy csak a pusztta fennmaradásért küszködhetnek, másra nincs idejük. A jövőbe tekintve azonban a fülünkbe csengenek II. János Pál pápa szavai: „Ahogy Isten a régi időkben szent papokat, szerzeteseket, prófétákat választott hogy üzenetét elvigyék a világba, úgy ma szent családokat épít, hogy szeretetének kisugárzó tűzhelyei legyenek a modern emberiség számára. A család nemcsak hordozója az isteni üzenetnek, hanem egyúttal a tartalma is. Benne mutatja meg Isten a mai világnak, hogy mi a szeretet, hogy hogyan szereti az embert.”

Hogyan tudjunk ennek az elvárásnak megfelelni? Oda jutottunk, hogy minden harmadik család felbomlik, a gyermekáldás nem kívánt teher lett. Vészesen fogy és „mint oldott kéve, széthull nemzetünk.” Hogyan lehet ezt a folyamatot akár csak megállítani is? Mindannyian segélykérően az egyház felé tekintünk. Szegény egyházunk, ő is bajjal van tele. Egymás után ürül-

nek ki a plébániák, nincs papi hivatás, s aki van, az is őrlődik a túlterheltségben. Panaszosan hangzik fel mindig újra régi énekünk: „Boldogasszony Anyánk!...”

Nem arról van itt most szó, hogy melyik mozgalom a jobb, hanem arról, hogy van-e egyáltalán valaki, aki segít.

Kétségbeesetten keresnek az emberek lelki támaszt és minden ilyen pótléknak is nagy a kereslete.

A mi családuk így jutott el Schönstatthoz:

Mi is elevenen átéltük a családi létünket fenyegető problémákat és lelki zsákutcákat, miközben mindenfelé segítséget kerestünk. Próbálkoztunk többféle vallásos mozgalommal is. Ezek azonban nem családcentrikusak voltak és így nem segítették családuk belső fejlődését, hanem inkább megterheltek bennünket. Egyszer aztán véletlenül, a Gondviselés szerető vezetése útján összeismerkedtünk egy nagyon szimpatikus, sokgyermekes családdal. Volt bennük, náluk valami, ami mindannyiunkat megfogott. Barátok lettünk és kutatni kezdtük, hogy honnan ered az itt megtapasztalt vonzó lelkiség? Ők ismertettek meg bennünket Schönstattal.

Természetesen ez nem az 1914-es állapot volt már. Azóta Schönstatt hatalmas fává növekedett. Már régen kilépett a német nyelvterület határai közül és már a világ több mint harminc országában gyökeret vert. Megszorozódott a schönstatti kegykápolna is. Mindenfelé nemzeti szentélyek épültek, az eredeti pontos másai, ahonnan ugyanúgy árad a kegyelem. Megmutatkozott a szövetségi szervezeti felépítés sok előnye is. Minden országban, mindenfajta schönstatti közösség jogilag független, önálló szervezet. Nincs szó a német sajátságok importjáról, hanem ellenkezőleg, elvileg és gyakorlatilag is az egyéni, a nemzeti sajátosságok felkutatásán és beépülésén van a hangsúly. Ha lehet azt mondani: egyedül a Szűzanya „exportjáról” van csak szó.

A közösségek számára központilag biztosítanak olyan szakképzett tanácsadó, lelki vezető atyákat és nővéreket, akiknek páratlan szakképzettsége és tapasztalata garantálja az alapító Kantenich József atya karizmájának el-sajátítását és alkalmazását a jelen körülmények között.

A nagy schönstatti fa egyik ágaként indult 1947-ben a schönstatti családmozgalom. Ez mára az egész Schönstatt alapja és koronája lett. Ez a schönstatti Mária-kegyhely újabb megsokszorozását jelentette. A szentatya

idézett próféciájának megfelelően József atya is felismerte, hogy a Szűzanya anyai-nevelő működésére, kegyelmeire korunkban leginkább a családi otthonokban van szükség és lehetőség. A Gondviselés útmutatásából kiolvastva a Szűzanya óhaját, József atya családi háziszentélyek létesítését vezette be, amelyek minden tekintetben megfelelnek az eredeti schönstatti szentély és a nemzeti szentélyek analógiájának. Ilyen módon biztosítva van a családok függetlensége is. A házasság szentsége a családi háziszentélyekben egy autonóm, saját központra talált.

Ezt érezni lehet. Ezt éreztük mi is annál a családnál. Ez nem elmélet, hanem élő tapasztalat.

Később megismerkedtünk Beller Tilmann atyával is, a családok szakavatott mesterével. Ez is élmény volt. Úgy éreztük, hogy belénk lát és válaszol kimondatlan kérdéseinkre szeretettel, vigasztalóan.

Nálunk nem volt választási lehetőség többféle mozgalom között. Egy ide szóló meghívást éltünk át. Nagy megnyugvást jelentett az a tudat is, hogy itt a pápa által jóváhagyott és támogatott mozgalomról van szó, amely nincs semmiféle ellentétben a helyi egyházzal sem, hiszen annak a fennhatósága alá helyezkedik, és felkínálja segítségül magát.

Más családok is hasonló meghívásról számoltak be. Mi mind csatlakoztunk a szeretetszövetséghez, hogy részesüljünk mi is az alapító karizmájából. A célunk a modern kornak megfelelni tudó „új ember és új közösség” létrehozása, figyelembe véve a sajátos nemzeti sajátosságokat és hagyományokat. (Köztük azt is, hogy mi már ezer éve Mária országa vagyunk.) Álljon itt végezetül és bizonyágul a Magyar Schönstatti Családok szentelési imája:

„Schönstatti Anyánk, Magyarok Nagyasszonya!

Hívtál bennünket a szeretetszövetségbe, amelyet 1914. október 18-án alapítónkkal és az ő közösségével kötöttél. Most mi is bekapcsolódunk abba a szeretetáramlásba, ami akkor szentélyedből elindult és azóta sokakat megérintett szerte a világon.

Bizalommal jövőnk Hozzád, hogy első szent királyunkhoz hasonlóan az oltalmadba ajánljuk magunkat és honfitársainkat, különösképpen a magyar családokat. Te látod hazánk mai leromlott állapotát: a házasságok és családok felbomlanak, az ifjúság nem lát célt és példaképeket maga előtt, a munka elvesztette értékét és becsületét, az elvilágiasodott környezet, a különböző

szellemi áramlatok és azoknak sokszor erőszakos terjesztése megnehezítik a tájékozódást és igazságkeresést.

Hisszük, hogy ahol a Gondviselő megengedi az összeomlást, azért teszi, hogy ott új élet keletkezzen. Ez történik ott, ahol Te emberi munkatársakat választasz és szeretetszövetséget kötsz velük.

Add nekünk a lelki otthonosságot, a lelki átalakulás és az apostoli gyümölcsözőség kegyelmét, a szellemek elbírálásának adományát! Nevelj minket, formálj minket mind tökéletesebb eszközökké a kezekben, hogy a családjunkban betölthessük azt a szerepet, amelyet Isten öröktől fogva eltervezett a számunkra. Segíts bennünket, hogy szívesen fogadjuk a gyermekáldást és életünk példájával úgy neveljük őket, hogy a Te utadon járjanak! Induljon el szentélyedből az a megújulás, melynek során itt, hazánkban szent családszigetek képződnek, ahol a házasság szentsége által mindig jelen lehet a Harmadik, aki egymás iránti szeretetünket állandóan tökéletesíti: Krisztus.

Kérünk, adj mindehhez példaképeket, jó vezetőket és – ha terveiddel összeegyeztethető – otthont egy kápolnában, itt Magyarországon.

Semmit Nélküled – semmit nélkülünk!

Mint szövetségeseid, komolyan életszentségre akarunk törekedni. Hűség és minél hűségesebb köteleességteljesítéssel, buzgó imaélettel, egymás nagylelkű elfogadásával és az önnevelésünkkel járó minden fáradozásunkkal gyarapítani akarjuk kegyelmi tőkédet.

Példát állítasz elénk a názáreti Szent Családban, a szent magyar királyi családban és segítesz minket Kentenich atya tanításaival. Vonj minket magadhoz úgy, ahogy vagyunk! Tied akarunk lenni mindenestől, a képességeinkkel és a kudarcainkkal együtt. A Te hathatós segítségedre építve kérünk, hadd válhasson egyre inkább valósággá a Jézus által meghirdetett és megvalósított Isten országa: az igazságosság, szabadság, szépség és jószág birodalma bennünk, családjunkban és környezetünkben. Amen.”

KÜLDETÉSÜNK TITKAI

füzetsorozat

1. Szemelvények Kentenich atya műveiből
2. Szeretetszövetség I.
3. Szeretetszövetség II.
4. Családok háziszentélye
5. Mária
6. Schönstatt sajátos értékei I.
7. Schönstatt sajátos értékei II.
8. Engling József I.
9. Engling József II.
10. Dachau
11. A szent család
12. Szerelem, szeretet
13. A házastársi szerelem mint az életszentség útja